

КОНСТИТУЦІЙНА СВОБОДА НА ПЕРЕСУВАННЯ І ВІЛЬНИЙ ВИБІР МІСЦЯ ПРОЖИВАННЯ

Михайлик Владислав Григорович,

студент 2-го курсу, гр. БП-22

Київський національний університет технологій та дизайну

Науковий керівник: к.ю.н., професор А. Ю. Олійник.

м. Київ, Україна

Конституційне право на пересування і вільний вибір місця проживання є одним із фундаментальних прав і свобод, які гарантовані багатьма конституціями різних країн світу. Передуює реалізації названого права аналогічна свобода. Це право визнається важливим як для громадян, так і для суспільства в цілому, оскільки воно сприяє створенню умов для розвитку особистості, самореалізації та забезпечення гідного життя. У цій доповіді ми розглянемо сутність, значення та обмеження конституційного права на вільне пересування і вибір житла, а також вивчимо практичні аспекти його реалізації.

Сутність конституційного права на свободу пересування і вільний вибір місця проживання визнається одним із основних прав і свобод людини. Воно передбачає можливість кожного громадянина вільно обирати місце проживання та пересуватися в межах своєї країни. Це право включає в себе декілька важливих аспектів. Вільний вибір місця проживання передбачає право фізичної особи обирати місце, де вони хочуть жити. Це може бути місто, село, район або будь-яке інше територіальне утворення. Важливо, щоб цей вибір здійснювався на добровільній основі і без будь-яких формальних або фінансових обмежень. Вільне пересування передбачає право громадян вільно переміщатися в межах своєї країни. Це включає в себе право на вільний доступ до транспортних засобів, доріг, мостів і інфраструктури, необхідної для пересування. Вільне пересування також означає відсутність будь-яких обмежень або дискримінації щодо доступу до різних регіонів

країни. Так, Ю. Миколаєнко наголошує, що до теперішнього часу науковцями не достатньо глибоко досліджено структурні елементи понять «свобода пересування» і «вільний вибір місця проживання», не розроблено загально прийнятного підходу до тлумачення категорії «праворозуміння» і її типів. Не віднайдено «межових знаків», які б, як правові інструменти, вирізняли філософську і юридичну сторони цих понять [1, с. 101].

Отже, нам слід дослідити такі терміни як свобода пересування та вільний вибір місця проживання.

Конституційне право на вільне пересування і вибір місця проживання має бути захищене від незаконних обмежень та дискримінації [2]. Держава повинна забезпечувати, щоб громадяни мали можливість реалізовувати це право без перешкод. Конституційне право на вільне пересування і вибір місця проживання має велике значення як для особистості, так і для суспільства в цілому. Нижче розглянемо основні аспекти значення цього права: а) самореалізація; б) економічний і соціальний розвиток; в) рівність перед законом; г) культурний обмін і різноманітність.

Самореалізація передбачає право на вибір місця проживання дозволяє громадянам здійснювати свої плани щодо життя. Це стимулює самореалізацію, розвиток та досягнення особистого щастя. Громадяни можуть шукати кращі умови для життя, оточення, яке відповідає їхнім потребам і бажанням. Економічний і соціальний розвиток характеризує той факт, що конституційне право на вибір місця проживання сприяє розвитку економіки та соціального сектору. Громадяни, маючи можливість вільно пересуватися і обирати місце проживання, можуть активно приєднуватися до різних сфер життя країни, що сприяє створенню багатофункціонального суспільства. Рівність перед законом означає, що конституційна свобода на пересування і вільний вибір місця проживання гарантує рівність перед законом для всіх громадян. Немає місця для дискримінації або обмежень, які б зачіпали це право. Це сприяє зміцненню демократії та держави права [3]. Вільне пересування і вибір місця проживання сприяє культурному обміну і

різноманітності. Громадяни можуть зустрічатися, взаємодіяти з різними культурами та способами життя, що сприяє розширенню світогляду та розумінню інших.

Обмеження конституційного права на вільне пересування і вибір місця проживання серед яких захист: а) національної безпеки; б) громадського здоров'я; в) прав і свобод інших суб'єктів; г) законних інтересів людини і громадянина [4]. Так, захист національної безпеки у випадку загрози національній безпеці передбачає введення режиму надзвичайного стану або обмеження доступу до певних територій. Захист громадського здоров'я характеризується потребою у випадку епідемій або інших загроз здоров'ю населення, встановлювати державою обмеження на переміщення громадян, щоб запобігти поширенню захворювань. Громадянські права і свободи не повинні порушувати права і свободи інших громадян. У випадку конфлікту прав, держава може встановлювати рівновагу шляхом обмеження одних прав на користь інших. Обмеження на вільне пересування можуть бути встановлені в інтересах громадського порядку та безпеки, наприклад, у випадку масових протестів чи конфліктів та інше.

Практичні аспекти реалізації конституційного права на вільне пересування і вибір місця проживання носить конкретний характер і вимагає від держави відповідного законодавчого та інституційного забезпечення. Ось деякі практичні аспекти реалізації цього права: 1) держава повинна створювати умови для доступу громадян до житла, зокрема шляхом підтримки житлового будівництва, надання іпотечних кредитів і оренди житла; 2) забезпечення вільного пересування вимагає розвитку транспортної інфраструктури, включаючи дороги, залізниці, громадський транспорт та інше; 3) захист від дискримінації передбачає, що держава повинна приймати закони та політичні заходи для захисту громадян від будь-якої форми дискримінації при виборі місця проживання та пересуванні; 4) громадяни повинні мати доступ до інформації про різні регіони та можливості для

вибору місця проживання. Освіта про права та можливості громадян щодо вибору житла є важливою складовою реалізації цього права [5].

Таким чином, підводячи підсумок дослідженню слід зробити висновки і рекомендації. Конституційна свобода пересування і вільне вибір місця проживання є одним із фундаментальних прав і свобод, яке має велике значення для особистості та суспільства. Це право сприяє самореалізації громадян, розвитку економіки, рівності перед законом та культурному обміну. Однак воно може бути обмежене в інтересах національної безпеки, громадського здоров'я та інших законних інтересів. Для забезпечення реалізації цього права держава повинна забезпечувати доступ до житла, розвивати транспортну інфраструктуру, захищати громадян від дискримінації та забезпечувати освіту і інформацію. Важливо пам'ятати, що це право повинно здійснюватися в межах діючих законів і не повинно порушувати права і свободи інших громадян. Реалізація конституційної свободи пересування і вільного вибору місця проживання сприяє створенню справедливого і гармонійного суспільства в Україні.

Список використаних джерел:

1. Миколаєнко Ю.І. Права людини на свободу пересування та вільний вибір місця проживання в основних концепціях сучасного праворозумінні. *Науково-інформаційний вісник Івано-Франківського університету права імені Короля Данила Галицького: Журнал. Серія Право.* 2018. № 5 (17). С. 101-106.
2. Свобода пересування. URL: <https://ccu.gov.ua/storinka-knygy/423-svoboda-peresuvannya>
3. Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні: Закон України від 11 грудня 2003 р. *Відомості Верховної Ради України.* 2004. № 15. Ст.232.

4. Динько О.Ф. Зміст гарантії забезпечення реалізації свободи пересування людини і громадянина в Україні: автореф. дис ... канд. юрид. наук: 12.00.02. Київ, 2003. 18 с.

5. Голубка І.І. Право на свободу пересування: окремі теоретико-правові аспекти. *Порівняльно-аналітичне право*. 2015. № 5. С. 58-61.